

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра «Політологія та загальноправові дисципліни»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан юридичного факультету

_____ **Юрій ФІЛЕЙ**

« ____ » _____ 2025

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

(шифр та назва навчальної дисципліни)

освітня програма Германські мови та літератури (юридичний переклад включно)
(назва освітньої програми)

спеціальність B11 «Філологія (за спеціалізаціями)»
(код і найменування спеціальності)

галузь знань B «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
(шифр і назва галузі знань)

ступінь вищої освіти Бакалавр
(назва ступеня вищої освіти)

2025 рік

Програма з дисципліни «Право інтелектуальної власності»

Для спеціальності В11 «Філологія (за спеціалізаціями)»

Розробник: Кириченко Юрій Вікторович, завідувач кафедри «Політологія та загальноправові дисципліни», доктор юридичних наук, професор

Програма погоджена:

Завідувач кафедри,

Юрій КИРИЧЕНКО

на якій виконується освітній компонент

29 серпня 2025

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету

Протокол від _____ 2025 № ____

Голова науково-методичної комісії

Тетяна ХІТРОВА

_____ 2025

1. Опис навчальної дисципліни

Обов'язковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В11 «Філологія (за спеціалізаціями)»
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	3	
Модулів	1	-
Змістових модулів	2	-
Семестр	2	-
Загальна кількість годин	90	
з них аудиторних:	32	-
<i>лекції</i>	16	-
<i>практичні</i>	16	-
<i>лабораторні</i>	-	-
з них самостійної роботи:	58	-
Заняття на тиждень	1	-
Індивідуальні завдання	-	-
Форма контролю	залік	
Курсова робота (проект) (загальний обсяг)	-	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни “Право інтелектуальної власності” є формування у здобувачів вищої освіти цілісної та логічно-послідовної системи теоретичних знань та набуття вмінь і практичних навичок складання різноманітних юридичних документів у сфері застосування права інтелектуальної власності та авторського права.

3. Завдання навчальної дисципліни

- розвинення правового мислення здобувачів вищої освіти, оволодіння ними систематизованими теоретичними знаннями з права інтелектуальної власності;

- вміння самостійно аналізувати чинне законодавство України, що регулює відносини у сфері права власності, у тому числі й права інтелектуальної власності, а також правильно застосовувати його норми в повсякденному житті та професійній діяльності;
- вміння грамотно оцінювати юридичні факти та вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі України;
- формування правової свідомості та правової культури, відповідальності за результати прийнятих управлінських рішень.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: розуміння основних понять і категорій з теорії права, дотримання принципу верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

Постреквізити: вміння самостійно аналізувати чинне законодавство України, що регулює відносини у сфері права інтелектуальної власності, а також правильно застосовувати його норми в повсякденному житті та професійній діяльності; вміння грамотно оцінювати юридичні факти та вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі України; формування правової свідомості та правової культури, відповідальності за результати прийнятих управлінських рішень.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Загальні компетентності:

ЗК. 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК. 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК. 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК. 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК. 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК. 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних.

СК12. Здатність до організації ділової комунікації.

Очікуванні програмні результати навчання:

ПРН. 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідні дані з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН. 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

6. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні положення права інтелектуальної власності

Тема 1. Загальна характеристика права інтелектуальної власності

Історія виникнення права власності та права інтелектуальної власності. Сучасне розуміння понять “право власності”, “інтелектуальна власність”, “право інтелектуальної власності”. Структура права інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності. Законодавство України у сфері права інтелектуальної власності. Конституція України. Закон України “Про авторське право і суміжні права”.

Тема 2. Авторське право

Поняття авторського права. Джерела авторського права. Об’єкти авторського права. Суб’єкти авторського права. Особисті немайнові права автора. Майнові права автора.

Тема 3. Суміжні права

Поняття суміжних прав. Джерела суміжних прав. Об’єкти суміжних прав. Суб’єкти суміжних прав. Особисті немайнові права виконавця, виробника фонограми, виробника відеограми та організації мовлення. Майнові права виконавця, виробника фонограми, виробника відеограми та організації мовлення.

Тема 4. Право промислової власності

Поняття права промислової власності. Джерела права промислової власності. Об’єкти права промислової власності. Суб’єкти права промислової власності. Особисті немайнові права винахідників та авторів промислового зразка. Майнові права винахідників та авторів промислового зразка.

Змістовий модуль 2. Основні питання та захист права інтелектуальної власності

Тема 5. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг

Загальна характеристика інституту правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування. Право інтелектуальної власності на торговельну марку. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Тема 6. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності

Право інтелектуальної власності на наукове відкриття. Право інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю.

Тема 7. Захист права інтелектуальної власності

Загальна характеристика захисту права інтелектуальної власності.
Цивільно-правовий спосіб захисту права інтелектуальної власності.
Кримінально-правовий спосіб захисту права інтелектуальної власності.
Адміністративно-правовий спосіб захисту права інтелектуальної власності.

7. Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього о	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	ла б	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Загальні положення права інтелектуальної власності												
Тема 1. Загальна характеристика права інтелектуальної власності	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Авторське право	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Суміжні права	12	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Право промислової власності	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 1	48	8	8	-	-	32	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Основні питання та захист права інтелектуальної власності												
Тема 5. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг	10	2	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності	16	2	2	-	-	12	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Захист права інтелектуальної власності	16	4	4	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	42	8	8	-	-	26	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	16	16	-	-	58	-	-	-	-	-	-

8. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1	Тема 1. Загальна характеристика права інтелектуальної власності	<i>лекція</i>	Питання за планом
		<i>семінарське</i>	Обговорення теоретичних питань щодо поняття та сутності права власності, інтелектуальної власності та права інтелектуальної власності
2	Тема 2. Авторське право	<i>лекція</i>	Питання за планом
		<i>семінарське</i>	Обговорення теоретичних питань щодо поняття авторського права, об'єктів та суб'єктів авторського права, особистих немайнових та майнових прав автора
3	Тема 3. Суміжні права	<i>лекція</i>	Питання за планом
		<i>семінарське</i>	Обговорення теоретичних питань щодо поняття суміжних прав, об'єктів та суб'єктів суміжних прав, особистих немайнових і майнових права виконавця, виробника фонограми, виробника відеограми та організації мовлення
4	Тема 4. Право промислової власності	<i>лекція</i>	Питання за планом
		<i>семінарське</i>	Обговорення теоретичних питань щодо поняття права промислової власності, об'єктів та суб'єктів права промислової власності, особистих немайнових та майнових прав винахідників та авторів промислового зразка
5	Тема 5. Правові засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг	<i>лекція</i>	Питання за планом
		<i>семінарське</i>	Обговорення теоретичних питань щодо загальної характеристики інституту правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, сутності права інтелектуальної власності на

			комерційне найменування, права інтелектуальної власності на торговельну марку та права інтелектуальної власності на географічне зазначення
6	Тема 6. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності права	<i>лекція</i>	Питання за планом
		<i>семінарське</i>	Обговорення теоретичних питань щодо сутності права інтелектуальної власності на наукове відкриття, права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми, права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію, права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин та права інтелектуальної власності на комерційну таємницю
7	Тема 7. Захист права інтелектуальної власності	<i>лекція</i>	Питання за планом
		<i>семінарське</i>	Обговорення теоретичних питань щодо загальної характеристики захисту права інтелектуальної власності, сутності цивільно-правового способу захисту права інтелектуальної власності, кримінально-правового способу захисту права інтелектуальної власності та адміністративно-правового способу захисту права інтелектуальної власності

9. Форми та методи контролю

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» контрольні заходи включають в себе поточний, проміжний та підсумковий контроль. У процесі вивчення навчального матеріалу дисципліни «Право інтелектуальної власності» використовуються наступні форми контролю:

1. Поточний контроль – охоплює визначені програмою освітнього компоненту контрольні заходи, що відбуваються під час проведення практичних занять з метою перевірки рівня знань здобувачів вищої освіти на етапі первинного засвоєння навчального матеріалу, який охоплюється темою лекційного та практичного занять, умінь самостійно опрацювати навчально-

методичну літературу, здатність осмислити зміст вивчаємої теми, уміння публічно чи письмово подати певний матеріал, а також завдань самостійної роботи. Результати поточного контролю враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні результатів проміжного контролю.

2. Проміжний контроль – використовується при визначенні підсумкової оцінки з освітнього компонента і засвідчує здобуття певних результатів навчання та рівень цих результатів. При цьому позитивні оцінки з визначених програмою освітнього компонента контрольних заходів є необхідною умовою для отримання здобувачем вищої освіти підсумкового контролю.

3. Підсумковий контроль – здійснюється у формі семестрового заліку з навчальної дисципліни та визначається за результатами поточного і проміжного контролю, і не передбачає проведення окремого заходу та присутності здобувача вищої освіти.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами підсумкового контролю. При цьому оцінка підсумкового контролю визначається за двобальною шкалою «зараховано – не зараховано».

Під час контролю враховуються наступні види робіт:

- виконання практичних завдань, підготовка рефератів – до 40 балів;
- поточний, проміжний контроль – до 40 балів;
- наукова діяльність (участь у науковій кафедральній темі, у науково-практичних конференціях, в університетському «Тиждень науки», у написанні наукових статей тощо) – до 20 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при поточному оцінюванні знань (залік)

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1,2								
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	100	зараховано
10	15	15	15	15	15	15		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

11. Політика курсу

Політика дедлайнів передбачає не лише присутність здобувача вищої освіти на лекціях і практичних заняттях, а й його активну роботу. У разі невідвідування занять без поважних причин, здобувач вищої освіти зобов'язаний опрацювати навчальний матеріал шляхом підготовки та захисту реферату за пропущеною темою занять.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає у запровадженні положень норм чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року в науково-дослідній сфері та освітнього процесу, правил Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Запорізька політехніка» та дотриманні стандартів чесної й високопрофесійної діяльності науково-педагогічних працівників кафедри та здобувачів вищої освіти.

Під час вивчення навчальної дисципліни кожен здобувач вищої освіти повинен дотримуватися етичних принципів і цінностей академічної доброчесності, при цьому він зобов'язаний з повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти. Так, з метою забезпечення довіри до результатів навчання здобувач вищої освіти повинен виконувати контрольні роботи самостійно, при цьому не допускається залучення при розв'язанні індивідуальних занять інших осіб. У разі виявлення ознак академічного плагіату, а також самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману, зазначена робота не зараховується і навчальна дисципліна не вважається зарахованою.

За порушення академічної доброчесності здобувач вищої освіти може бути притягнутий до академічної відповідальності, а саме: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; позбавлення академічної стипендії тощо; відрахування з університету, що застосовується у випадку систематичних грубих порушень і лише після того, як не дали ефекту інші заходи впливу.

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення дисципліни «Право інтелектуальної власності» включає: опорні конспекти лекцій викладача; підручники і навчальні посібники; нормативно-правові акти; навчально-методичний комплекс для здобувачів денної та заочної форми навчання, який складається з програми навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності», методичних

рекомендацій щодо підготовки здобувачів до практичних занять та написання рефератів; методичних рекомендацій щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти та підготовки до проміжного і підсумкового модульного контролю (заліку); переліку питань, що виносяться на залік; списку рекомендованої літератури.

1. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності».
2. Програма навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності».
3. Силабус з навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності».

13. Рекомендована література

Базова

1. Авторське право і суміжні права. Європейський досвід: у 2 кн. / за ред. А. С. Довгерта. Київ: Видавничий дім "Ін Юре", 2001. Кн. 1. 520 с.
2. Аксютина А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В., Тропіна О. М. Інтелектуальна власність: навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Нестерцової-Собакарь. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2017. 140 с.
3. Антонов В. М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право. Київ: КНТ, 2005. 520 с.
4. Афанасьєва К. О. Авторське право: практ. посіб. Київ: Атіка, 2006. 224 с.
5. Бабенко П. Т., Величко В. В., Глухарєв С. М. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2011. 215 с.
6. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: підручник. Київ: Знання, 2006. 431 с.
7. Бошицький Ю. П. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. Київ: Логос, 2007. 488 с.
8. Верба І. І., Коваль В. О. Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. / за ред. С. В. Чікіна. 2-е вид., переробл. і доп. Київ: НТУУ "КПІ", 2013. 237 с.
9. Гордієнко С. Г. Захист інтелектуальної власності в Україні в сучасних умовах: курс лекцій. Київ: Гранма, 2011. 480 с.
10. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 278 с.
11. Дмитришин В. С. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні: навч. посіб. Київ: "Інститут інтелектуальної власності і права", 2008.
12. Еннан Р. Є., Кулініч О. О., Мазуренко С. В., Романадзе Л. Д. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. Київ: Алерта, 2016. 492 с.
13. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. П. П. Крайнева. Київ: Старт-98, 2012. 660 с.
14. Іващенко В. А. Розвиток законодавства у сфері інтелектуальної власності в Україні (XIX - поч. XXI ст.). Черкаси, 2017. 507 с.
15. Ієвіня О. В., Мироненко В. П., Павловська Н. В., Пилипенко С. А. Право інтелектуальної власності: схеми та роз'яснення: навч. посіб. Київ: КНТ, 2007. 264 с.
16. Інтелектуальна власність: навч. посіб. / за ред. В. П. Мартинюка. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 360 с.
17. Інтелектуальна власність: словник-довідник: у 2 т. / за заг. ред. О. Д. Святоцького. Київ: Видавничий дім "Ін Юре", 2000.
18. Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: підручник / за ред. М. В. Вачевського. Київ: ВД Професіонал, 2005. 448 с.

19. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В., Соколенко Ю. М. Право інтелектуальної власності: підручник. Запоріжжя: Національний університет “Запорізька політехніка”, 2024. 161 с.

20. Кириченко Ю. В. Конституційна практика нормативного регулювання права інтелектуальної власності в Україні та європейських державах. *Журнал “Теорія і практика інтелектуальної власності”*. №5 (73). 2013. С. 86-92.

21. Конспект лекцій з курсу “інтелектуальна власність” / уклад. С. М. Махнуша. Суми: Вид-во СумДУ, 2007. 120 с.

22. Коссак В. М., Якубівський І. Є. Право інтелектуальної власності: підручник. Київ: Істина, 2007. 208 с.

23. Кричина В. М., Яркіна Н. Є. Право інтелектуальної власності України: конспект лекцій / за ред. В. І. Борисової. Харків: Національна юридична академія України, 2008. 112 с.

24. Кубах І. А. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2008. 149 с.

25. Кузнецов Ю. М. Патентознавство та авторське право: підручник. 2-ге вид., переробл. і доп. Київ: Кондор, 2009. 446 с.

26. Кузнецов Ю. М., Косенюк Г. В., Данильченко М. Г. Інтелектуальна власність: навч. посіб. / за заг. ред. Ю. М. Кузнецова. Тернопіль: Економічна думка, 2006. 420 с.

27. Лазебний В. С., Розорінов Г. М., Толюпа С. В. Основи інтелектуальної власності та її захист. Київ: “Вид-во Ліра-К”, 2011. 160 с.

28. Луців І. В., Склярів Р. А., Шанайда В. В. Інтелектуальна власність. Ч. 1. Система охорони інтелектуальної власності: навч. посіб. Тернопіль: Видавництво ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. 112 с.

29. Матвійчук В. К., Пилипенко С. А., Устименко Т. П. Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: навч. посіб. / за ред. І. С. Тімуш, Ю. В. Нікітіна, В. П. Мироненко. Київ: Національна академія управління, 2014. 278 с.

30. Мельник О. М. Проблеми охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні. Харків, 2002. 362 с.

31. Мікульонок І. О. Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. Київ: ІВЦ “Вид-во “Політехніка””: Ліра-К, 2008. 232 с.

32. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. У 2 т. / О. В. Дзера (ред.). 2-ге вид., переробл. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 831 с.

33. Орлюк О. П., Андрощук Г. О., Бутнік-Сіверський О. Б. та ін. Право інтелектуальної власності: акад. курс / за ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. Київ: Видавничий дім “Ін Юре”, 2007. 696 с.

34. Понікаров В. Д., Славінська О. М., Єрмоленко О. О. Авторські права та інтелектуальна власність: конспект лекцій. Харків: ХНЕУ, 2006. 100 с.

35. Право інтелектуальної власності: акад. курс: підручник / за ред. О. А. Підопригори, О. Д. Святоцького. 2-ге вид., переробл. та доп. Київ: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре”, 2002. 672 с.

36. Право інтелектуальної власності: наук.-практ. коментар до Цивільного кодексу України / за заг. ред. М. В. Паладія, Н. М. Мироненко, В. О. Жарова. Київ: Парламентське видавництво, 2006. 432 с.

37. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / за заг. ред. В. Р. Кравця, В. Г. Олюхи. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 270 с.
38. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. Вид. 2, змін. і доп. Київ: НУБіП України, 2016. 355 с.
39. Семків В. О., Шандра Р. С. Інтелектуальна власність: підручник. Львів: Галицький друкар, 2015. 234 с.
40. Сусліков Л. М., Дьордяй В. С. Патентознавство: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.
41. Цибульов П. М. Основи інтелектуальної власності: навч. посіб. Київ: Інститут інтелектуальної власності і права, 2005. 108 с.
42. Цибульов П. М., Чеботарьов В. П., Зінов В. Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю: монографія / за ред. П. М. Цибульова. Київ: "К.І.С.", 2005. 448 с.
43. Черевко Г. В. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 412 с.
44. Юскаєв В. Б. Інтелектуальна власність: навч. посіб. у двох частинах. Суми: Видавництво СумДУ, 2010. Ч. 2. 148 с.
45. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність: навч. посіб. Харків: Видавництво ХНЕУ, 2013. 124 с.

Допоміжна

46. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання обов'язків людини і громадянина та обов'язків держави в Україні в контексті гармонізації з законодавством європейських держав: монографія. Дніпро: Видавництво "Ліра", 2025. 273 с.
47. Кириченко В. М., Кириченко Ю. В., Куракін О. М. Договірне право України: підручник. Запоріжжя: Національний університет "Запорізька політехніка", 2024. 230 с.
48. Панченко М. І. Цивільне право України: навч. посіб. Київ: знання, 2005. 583 с.
49. Цивільне право України: навч. посіб. / за ред. Р. О. Стефанчука. Київ: Прецедент, 2005. 448 с.
50. Цивільне право України: загальна частина: підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової, Р. А. Майданика. 3-тє вид., переробл. і доп. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 976 с.
51. Цивільний кодекс України: наук.-практ. коментар. Т. 6: Право інтелектуальної власності / за ред. І. В. Спасибо-Фатеевої: Харків: ФОП Лисяк Л. С., 2011. 592 с.
52. Харитонов Є. О., Старцев О. В. Цивільне право України: підручник. Вид. 2, переробл. і доп. Київ: Істина, 2007. 816 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15>.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/161815/print>
4. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text.
5. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. Дата оновлення: 15.04.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>.
6. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. Дата оновлення: 31.12.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.
7. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 року № 1906-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.
8. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.
9. Про державну статистику: Закон України від 17 вересня 1992 року № 2614-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.
10. Про захист прав споживачів: Закон України від 12 травня 1991 року № 1023-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.
11. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04 липня 2002 року № 40-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.

14. Рекомендовані інформаційні джерела

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України – <https://www.president.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України – <https://www.rada.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua>.
4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України – <https://www.kmu.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Конституційного Суду України – <http://www.ccu.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України – https://supreme.court.gov.ua/supreme/gromadyanam/perelik_sprav/
7. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини – <https://www.ombudsman.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського – <http://nbuv.gov.ua>.